ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1948

Vyhlásené: 03.08.1948 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

185

Zákon

zo dňa 19. júla 1948

o poštátnení liečebných a ošetrovacích ústavov a o organizácii štátnej ústavnej liečebnej starostlivosti

Národné zhromaždenie Československej republiky uznieslo sa na tomto zákone:

Časť I
Poštátnenie liečebných a ošetrovacích ústavov

§ 1

Liečebnými a ošetrovacími ústavmi sa podľa tohto zákona rozumejú zdravotnícke zariadenia, v ktorých sa poskytuje osobám chorým alebo na zdraví ohrozeným ústavná starostlivosť, vykonávaná lekárom alebo pod jeho dozorom odborne školenými pomocnými silami a skladajúca sa z vyšetrovania, liečenia a ošetrenia.

§ 2

(1) Dňom 1. januára 1949 prechádza do vlastníctva štátu všetok majetok, ktorý slúži alebo je určený na prevádzku liečebných a ošetrovacích ústavov okrem majetku nositeľov verejnoprávneho sociálneho poistenia.

(2) Majetok, slúžiaci alebo určený na prevádzku liečebných a ošetrovacích ústavov, ktorý je časťou majetkových podstát národných podnikov, vyjme príslušný minister po dohode s ministrami zdravotníctva a financií z majetkovej podstaty týchto podnikov a minister zdravotníctva použije tento majetok pri začlenení spomenutých ústavov do organizácie ústavov štátnych (§ 9).

(3) Ministerstvo zdravotníctva vyhlási s účinkom doručenia v Úradnom liste, ktoré ústavy a ktorý majetok boli poštátnené týmto zákonom.

(4) Prechod nehnuteľností a knihovných práv na československý štát (štátnu zdravotnú správu) zapíše knihové súdy do verejných kníh na návrh Ministerstva zdravotníctva s odvolaním na tento zákon.

§ 3

(1) Ku dňu poštátnenia majetku štát vstupuje do záväzkov s ním spojených. Do záväzkov, podľa ktorých má majetková podstata alebo prevádzkové zariadenie poštátneného majetku prejsť po dni začiatku účinnosti tohto zákona na tretiu osobu, štát nevstupuje. Za záväzky, patriace k poštátnenému majetku, sa nepokladajú osobné dane, dávky a poplatky bývalého vlastníka a poštátnená majetková podstata ani štát za ne neručia. Osobnými daňami a dávkami sa rozumejú najmä daň dôchodková, vojnový príspevok, daň rentová priamo vyberaná, daň z majetku podľa

vládneho nariadenia zo dňa 16. decembra 1942, č. 410 Sb., o dani z majetku , majetkové dávky podľa zákona zo dňa 15. mája 1946, č. 134 Sb., o dávke z majetkového prírastku a o dávke z majetku, a mimoriadne dávky podľa zákona zo dňa 31. októbra 1947 č. 185 Sb., o mimoriadnej jednorazovej dávke a mimoriadnej dávke z nadmerných prírastkov na majetku. Spôsob úhrady týchto osobných daní a dávok určí Ministerstvo financií vyhláškou v Úradnom liste.

(2) Štát sa môže domáhať zrušenia alebo inej primeranej úpravy záväzkov, ktoré sú hospodársky neodôvodnené, počítajúc do toho záväzky zo služobných zmlúv, zaručujúcich zamestnancom neprimerane vysoké platy, zaopatrovacie požitky, odbavné alebo pod. Ak nedôjde o tom k dohode, rozhodne rozhodcovský súd, zriadený podľa zákona zo dňa 21. novembra 1946, č. 228 Sb., o rozhodcovských súdoch pre úpravu niektorých záväzkov národných podnikov.

§ 4

(1) Ak je poštátnený majetok ku dňu poštátnenia predlžený, môže štátna zdravotná správa požiadať súd, aby do výšky všeobecnej ceny aktív zadlženého majetku ku dňu poštátnenia upravil uspokojenie záväzkov, patriacich k tomuto majetku a určil ich splatnosť.

(2) Veritelia sú povinní na vyzvanie súdu vyhlásené v Úradnom liste, v lehote súdom určenej prihlásiť svoje nároky ku konaniu a návrhu podľa odseku 1; ak tak neurobia, ich nároky proti štátu zanikajú.

(3) Úprava podľa odseku 1 sa vykoná takto:

a) nedotknuté zostávajú záväzky vyplývajúce z nárokov veriteľov na vylúčenie z podstaty poštátneného majetku, pokiaľ takéto nároky nezanikli poštátnením;

b) nedotknuté zostávajú tiež záväzky, vyplývajúce z nárokov veriteľov, majúcich právo na oddelené uspokojenie z určitej veci, pokiaľ sú kryté jej hodnotou;

c) ostatné záväzky, ktoré podľa svojho poradia [písm.d)] nebudú plne kryté rozdielom medzi všeobecnou cenou aktív poštátneného majetku a hodnotou záväzkov, ktoré podľa ustanovenia písm.a) a b) zostanú nedotknuté, a uspokoja pomerne. Za takéto záväzky sa pokladajú tiež záväzky, uvedené pod písm.b), pokiaľ nie sú kryté spôsobom tam uvedeným;

d) záväzky, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia písm.c), sa zaraďujú podľa poradia do štyroch tried. Do prvej triedy patria trovy konania, do druhej až štvrtej triedy patria záväzky, ktoré podľa obdoby konkurzného konania patria do prvej až tretej triedy. Záväzky tej istej triedy majú medzi sebou rovnaké poradie.

(4) Pokiaľ záväzky podľa poradia im prislúchajúceho nebudú uspokojené úpravou podľa odseku 3, nepôsobia proti štátu. Úprava záväzkov podľa odseku 3 pôsobí iba proti štátu.

(5) Zákonom budú vydané podrobné predpisy o súdnej príslušnosti, o konaní podľa predchádzajúcich odsekov, o jeho účinkoch na premlčanie pohľadávok, na spory, na exekučné a konkurzné konanie, na právo na oddelené uspokojenie a o spôsobe, ako sa zisťujú nároky veriteľov.

§ 5

(1) Štát môže odporovať právnym úkonom, ktoré vykonal po 27. októbri 1945 vlastník poštátneného majetku s úmyslom poškodiť alebo sťažiť poštátnenie alebo zavliecť vo svoj prospech alebo cudzí prospech majetkové hodnoty.

(2) Odporovať možno do dvoch rokov od poštátnenia majetku. Inak platia primerane ustanovenia odporovacieho poriadku, vydaného zákonom zo dňa 27. marca 1931, č. 64 Sb., ktorým sa vydávajú poriadky konkurzný, vyrovnávací a odporovací.

(3) Právne úkony o prevode majetku, na ktorý by sa vzťahoval tento zákon, alebo o prevode kapitálových účastí pri spoločnostiach, ktorých majetok sa poštátňuje podľa tohto zákona, pokiaľ boli uzavreté šesť mesiacov pred dňom vyhlásenia tohto zákona sú platné len vtedy, a ich schváli Ministerstvo zdravotníctva. O schválenie treba žiadať do 31. marca 1949, inak sa predpokladá, že schválenie nebolo udelené.

§ 6

(1) Za majetok, poštátnený podľa tohto zákona, s výnimkou majetku zväzkov ľudovej správy, majetku slúžiaceho prevádzke doterajších verejných nemocníc, prevádzaných podľa zákona zo dňa 5. marca 1888, č. 19 č. z. z., ktorým sa upravujú právne pomery v.v. nemocníc v Čechách, alebo prevádzke všeobecnej nemocnice v Prahe, prislúcha náhrada vo výške všeobecnej ceny majetku. Od všeobecnej ceny sa odpočítajú podpory, poskytnuté vlastníkovi alebo prevádzkovateľovi alebo ich právnym predchodcom z verejných prostriedkov alebo z prostriedkov nositeľov verejnoprávneho sociálneho poistenia na stavebné a na nestavebné investície. Ministerstvo zdravotníctva môže rozhodnúť, že od všeobecnej ceny sa odpočíta hodnota darov a odkazov, poskytnutých vlastníkov alebo prevádzateľovi alebo ich právnym predchodcom v prospech poštátneného ústavu. Inak o náhrade platia primerane ustanovenia §§ 7 až 11 dekrétu prezidenta republiky zo dňa 24.októbra 1945, č. 100 Sb., o znárodnení baní a niektorých priemyselných podnikov, v znení zákona zo dňa 28. apríla 1948, č. 114 Sb. (ďalej len „dekrét“).

(2) Štát uhradí Fondu znárodneného hospodárstva trovy, spojené s poskytnutím náhrady za majetkové podstaty, poštátnené podľa tohto zákona, a to podľa plánu, na ktorom sa dohodnú ministri zdravotníctva a financií.

(3) Za majetok, uvedený v § 2, ods. 2, sa náhrada národnému podniku neposkytuje.

§ 7

(1) Zamestnanci poštátnených ústavov prechádzajú dňom poštátnenia do služieb štátu a zaradia sa podľa príslušných predpisov o štátnych zamestnancoch; zaradenia vykoná Ministerstvo zdravotníctva po dohode s ministerstvami vnútra a financií.

(2) Vláda vydá nariadením predpisy o zhodnotení prevádzajúcej služobnej činnosti zamestnancov prevzatých štátom, pričom môže určiť odchýlky z ustanovenia odseku 1 až do vykonania všeobecnej úpravy platov zamestnancov štátnych liečebných a ošetrovacích ústavov.

Časť II
Začlenenie poštátnených a konfiškovaných ústavov a organizácia štátnej ústavnej liečebnej starostlivosti

§ 8

Liečebné a ošetrovacie ústavy môže zriaďovať a prevádzať len štát. Minister zdravotníctva môže po dohode s ministrom sociálnej starostlivosti preniesť toto právo - pokiaľ ide o odborné liečebné a ošetrovacie ústavy (§ 9, ods. 4) - v jednotlivých prípadoch na Ústrednú národnú poisťovňu.

§ 9

(1) Ústavy, poštátnené týmto zákonom (§ 2, ods. 1 a 2), budú na podklade jednotného plánu zdravotnej starostlivosti spolu s ostatnými štátnymi ústavmi liečebnými a ošetrovacími a s liečebnými a ošetrovacími ústavmi konfiškovanými podľa dekrétu prezidenta republiky zo dňa 25. októbra 1945, č. 108 Sb., o konfiškácii nepriateľského majetku a Fondoch národnej obnovy, roztriedené a prevádzané štátom (štátnou zdravotnou správou) podľa ďalších ustanovení.

(2) Štátne liečebné a ošetrovacie ústavy sú

a) nemocnice,

b) odborné liečebné a ošetrovacie ústavy.

(3) Nemocnice sú základné ústavy, ktoré poskytujú všetku potrebnú ústavnú starostlivosť. Sú to:

a) okresné nemocnice, ktoré majú oddelenia interné, detské a dojčenské, gynekologické a pôrodnícke a oddelenie chirurgické,

b) oblastné nemocnice, ktoré okrem oddelení uvedených pod písm.a), majú ďalšie odborné oddelenia a sú strediskami ústavnej starostlivosti o obyvateľstvo príslušného spádového územia, tvoriac s okresnými nemocnicami tohto územia jednotné pracovné celky.

(4) Odborné liečebné a ošetrovacie ústavy sú ústavy, ktoré poskytujú len osobitnú odbornú ústavnú starostlivosť v niektorých odboroch (pôrodnice, ústavy pre matky, dojčatá a deti, ozdravovne, ústavy pre liečenie tuberkulózy, pre liečenie chýb a nemocí ústrojenstva krvného obehu, ústavy pre liečenie duševných chorôb, pre liečenie nervových chorôb, pre liečenie osôb telesne alebo duševne chybných, ústavy pre doliečovanie a preškoľovanie po úrazoch, ústavy pre liečenie chorôb staroby a i.)

(5) Liečebné a ošetrovacie ústavy treba združovať s ambulatóriami a ústavmi národného zdravia tak, aby s nimi tvorili pracovný celok, zaisťujúci plánovité a úsporné vykonávanie zdravotnej starostlivosti a účelné využitie zariadení i získaných poznatkov a skúseností o zdravie ľudu.

(6) Liečebné a ošetrovacie ústavy zriaďuje Ministerstvo zdravotníctva.

(7) Minister zdravotníctva vydá nariadením predpisy o jednotlivých druhoch štátnych liečebných a ošetrovacích ústavov a o spôsobe ich vnútorného usporiadania, pričom najmä určí, akým spôsobom majú okresné nemocnice zaistiť službu, epidemiologickú a úrazovú a prípadne iné služby, dôležité z hľadiska verejného záujmu, najmä z hľadiska obrany štátu; tým istým spôsobom môže určiť na prechodný čas, po ktorý by to vyžadovala nepretržitá prevádzka riadnej liečebnej starostlivosti, odchýlky z ustanovení odsekov 2 a 3.

§ 10

(1) Oblastné nemocnice a štátne odborné liečebné a ošetrovacie ústavy spravujú krajské národné výbory, okresné nemocnice okresné národné výbory, a to prostredníctvom správnych zborov, ktoré vymenúva príslušný národný výbor.

(2) Vláda vydá nariadením podrobné predpisy o správe ústavov, o ustavení a zložení správnych zborov, v ktorých budú popri verejnej zdravotnej správe zastúpené najmä i Ústredná národná poisťovňa a jednotná odborová organizácia, o činnosti týchto zborov, ako i rozsahu zodpovednosti správnych orgánov za riadnu prevádzku ústavov.

(3) Zamestnanci štátnych liečebných a ošetrovacích ústavov tvoria jednotný osobný stav; ich osobným úradom je príslušný krajský národný výbor. Všeobecná úprava osobných vecí prislúcha Ministerstvu zdravotníctva, na Slovensku prostredníctvom Povereníctva zdravotníctva.

(4) Vláda môže určiť odchýlky od zásad, uvedených v predchádzajúcich odsekoch, pri ústavoch osobitného významu, ktorých správa by z dôvodov verejného záujmu vyžadovala osobitnú úpravu.

§ 11

Hlavný dozor nad štátnymi liečebnými a ošetrovacími ústavmi prislúcha Ministerstvu zdravotníctva, ktoré predovšetkým určuje alebo mení podľa zásad, určených jednotným plánom zdravotnej starostlivosti, po dohode so zúčastnenými ministerstvami sieť týchto ústavov. Ministerstvo zdravotníctva schvaľuje investičné programy a prevádzkové rozpočty štátnych liečebných a ošetrovacích ústavov a vydáva v medziach nariadenia, vydaného podľa § 9, ods. 7, smernice pre vnútornú organizáciu ústavov po stránke zdravotníckej, správnej i hospodárskej.

§ 12

(1) V štátnych liečebných a ošetrovacích ústavoch musí sa každému, koho zdravotný stav to vyžaduje, poskytnúť ústavná starostlivosť (§ 1). Povaha a rozsah tejto starostlivosti sa spravuje výlučne zdravotným stavom ošetrovanej osoby; preto je zakázané rozdeľovať ošetrované osoby do tzv.tried alebo poskytovať prednostnú ústavnú starostlivosť podľa výšky odplaty.

(2) Ošetrovné za osoby, ktoré nemajú nárok na ústavnú starostlivosť na účet ústrednej národnej poisťovne, určí Ministerstvo zdravotníctva po dohode s ministerstvami financií a sociálnej starostlivosti a v súčinnosti s Generálnym sekretariátom Hospodárskej rady vyhláškou v Úradnom liste.

(3) Za osoby, uvedené v odseku 2, uhradzuje náklady, spojené s ústavnou starostlivosťou a vzniknuté po prvom januári 1949, štát (štátna zdravotná správa), pokiaľ ich tieto osoby alebo osoby povinné ich vyživovať nemôžu uhradiť samy bez ohrozenia výživy vlastnej alebo osôb výživou na nich odkázané.

(4) Okrem ošetrovného podľa odseku 2 alebo okrem úhrady, určenej podľa zákona zo dňa 15. apríla 1948, č. 99 Sb., o národnom poistení, nemožno v súvislosti s poskytnutím ústavnej starostlivosti požadovať ani prijímať akúkoľvek inú odplatu (príplatky na lieky, odmeny za operácie, výkony, služby a pod.).

§ 13

(1) Ministerstvo zdravotníctva môže po dohode s ministerstvami financií a sociálnej starostlivosti na návrh Ústrednej národnej poisťovne previesť niektoré odborné liečebné a ošetrovacie ústavy (§ 9, ods. 4), poštátnené podľa tohto zákona do vlastníctva Ústrednej národnej poisťovne, pričom určí zároveň podmienky prevzatia, najmä určí prejímaciu cenu.

(2) Ministerstvo zdravotníctva môže po dohode s ministerstvami sociálnej starostlivosti, financií a vnútra previesť niektoré konfiškované odborné liečebné a ošetrovacie ústavy (§ 9, ods. 1 a 4) do vlastníctva Ústrednej národnej poisťovne. Ustanovenie § 11, ods. 4 zákona zo dňa 6. mája 1948, č. 125 Sb., o znárodnení prírodných liečivých zdrojov a kúpeľov a o začlenení a správe konfiškovaného majetku, platí obdobne.

(3) Zamestnanci ústavov, ktorých Ústredná národná poisťovňa prevezme podľa ods. 1 alebo 2, prechádzajú dňom prevzatia do jej služieb a zaradia sa podľa príslušných predpisov o zamestnancoch Ústrednej národnej poisťovne.

(4) Ak prevezme Ústredná národná poisťovňa ústav podľa ods. 1 alebo 2, vzťahujú sa na ňu obdobne ustanovenia §§ 3 až 5 tohto zákona.

(5) Prevod nehnuteľností a knihovných práv, ktoré budú prevedené podľa odsekov 1 a 2 na Ústrednú národnú poisťovňu, zapíšu knihovné súdy do verejných kníh na návrh Ústrednej národnej poisťovne s odvolaním sa na tento zákon.

Časť III
Záverečné ustanovenia

§ 14

Právne úkony, písomnosti a úradné úkony, ktoré sú potrebné na vykonanie časti I a na úpravu organizácie ústavov podľa časti II, sú oslobodené od daní, poplatkov a dávok za úradné úkony vo veciach správnych.

§ 15

Konania, priečiace sa ustanoveniam tohto zákona alebo predpisov podľa neho vydaných, tresce okresný národný výbor, ak nejde o čin prísnejšie trestný, pokutou do 100.000 Kčs alebo trestom na slobode do jedného roku. Zároveň s pokutou sa vymeria pre prípad nevymožiteľnosti náhradný trest na slobode podľa miery zavinenia do jedného roku. Ak sa vymerajú oba tresty zároveň, nesmie trest na slobode spolu s náhradným trestom na slobode presahovať čas jedného roku.

§ 16

O dočasnej správe poštátnených a konfiškovaných liečebných a ošetrovacích ústavov platia primerane ustanovenia §§ 12 a 13 zákona č. 125/1948 Sb.

§ 17

Dokiaľ nadobudne účinnosť zákon, predvídaný ustanovením § 176, ods. 3 Ústavy Československej republiky, pôsobnosť, vyhradená týmto zákonom krajským národným výborom, prislúcha zemským národným výborom, na Slovensku Povereníctvu zdravotníctva.

§ 18

(1) Ustanovenia tohto zákona s výnimkou časti II sa vzťahujú i na vojenské liečebné a ošetrovacie ústavy; pôsobnosť, ktorá podľa ustanovení článku I prislúcha ministrovi (Ministerstvu) zdravotníctva, prináleží pri vojenských liečebných a ošetrovacích ústavoch ministrovi (Ministerstvu) národnej obrany.

(2) Organizácia, správa a prevádzka vojenských liečebných a ošetrovacích ústavov sa spravuje osobitnými predpismi.

(3) Vojenské liečebné a ošetrovacie ústavy môžu poskytovať ústavnú starostlivosť i osobám, na ktoré sa nevzťahuje vojenská nemocenská starostlivosť. Osobám, podliehajúcim vojenskej nemocenskej starostlivosti, môže sa poskytnúť ústavná starostlivosť v civilných štátnych liečebných a ošetrovacích ústavoch. Rozsah a úhradu ústavnej starostlivosti, poskytovanej podľa tohto odseku určí Ministerstvo zdravotníctva po dohode s ministerstvami národnej obrany, sociálnej starostlivosti a financií. Povaha a rozsah tejto starostlivosti sa spravuje výlučne zdravotným stavom ošetrovanej osoby; preto je zakázané rozdeľovať ošetrované osoby do tzv. tried alebo poskytovať prednostnú ústavnú starostlivosť podľa výšky odplaty.

§ 19

Zrušuje sa platnosť, prípadne používateľnosť všetkých predpisov, ktoré odporujú tomuto zákonu.

§ 20

Ustanovenia tohto zákona sa použijú i na prípady poštátnenia liečebných a ošetrovacích ústavov, vykonané podľa iných predpisov po 1. januári 1948.

§ 21

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia; vykonajú ho ministri zdravotníctva, sociálnej starostlivosti, národnej obrany, vnútra a financií po dohode so zúčastnenými členmi vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Nosek v. r.

tiež za ministra arm. gen. Svobodu

Dr. Dolanský v. r.

Kliment v. r.

za ministra Erbana

Plojhar v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.